

Wijziging van de Plantgezondheidswet PM

VOORSTEL VAN WET

(31 maart 2025)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is ; dat beschermende maatregelen tegen plaagorganismen spoedig in werking kunnen treden als een onverwijlde voorziening noodzakelijk is;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

A

In artikel 2, eerste lid, onderdeel a, wordt ‘artikel 2, zesde lid’ vervangen door ‘artikel 2, onder 6’.

B

Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt ‘artikel 10, derde alinea en artikel 29, eerste lid, vierde alinea’ vervangen door ‘artikel 10, tweede alinea en artikel 29, eerste lid, vierde en vijfde alinea’.

2. In het tweede lid wordt ‘artikel 29, eerste lid, eerste alinea’ vervangen door ‘artikel 29, eerste lid, eerste tot en met derde alinea’.

C

Na artikel 9 van de Plantgezondheidswet wordt een artikel toegevoegd, luidende:

Artikel 9a

1. Ingeval in het belang van de plantgezondheid naar het oordeel van Onze Minister een onverwijlde voorziening noodzakelijk is om te voorkomen dat een plaagorganisme binnendringt, zich vestigt of zich verspreidt, kan hij bepalen dat de maatregelen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 voor zover deze zijn neergelegd in een ministeriële regeling, en een ministeriële regeling als bedoeld in artikel 6, onmiddellijk na de bekendmaking daarvan in werking treden.

2. Een regeling als bedoeld in het eerste lid kan, in afwijking van artikel 5, aanhef en onderdeel a, van de Bekendmakingswet, door Onze Minister op andere wijze dan de daar genoemde wijze bekend worden gemaakt. In dat geval wordt de regeling tevens zo snel mogelijk bekendgemaakt op de wijze, genoemd in artikel 5, aanhef en onderdeel a, van de Bekendmakingswet.

3. Onze Minister kan mandaat verlenen voor het stellen van regels krachtens de in het eerste lid genoemde artikelen ten aanzien van gevallen waarin in het belang van de plantgezondheid een onverwijlde voorziening noodzakelijk is.

4. Het mandaat, bedoeld in het derde lid, kan tevens betrekking hebben op de bevoegdheden, bedoeld in het eerste en het tweede lid.

D

In artikel 24, tweede lid, wordt 'artikel 2, tweede lid, onder 5' vervangen door 'artikel 2, onder 5'.

ARTIKEL II

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's-Gravenhage, datum

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

TOELICHTING

1. Inleiding

In de Plantgezondheidswet zijn onder meer regels gesteld over de maatregelen die de Minister kan nemen om plaagorganismen bij planten te bestrijden en verdere verspreiding van deze organismen te voorkomen. Deze maatregelen zijn ter uitvoering van Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 228/213, (EU) nr. 652/2014 en (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de Richtlijnen 69/464/EEG, 74/647/EEG, 93/85/EEG, 98/57/EG, 2000/29/EG, 2006/91/EG en 2007/33/EG van de Raad (PbEU 2016, L 317, hierna: PHR). Dit wetsvoorstel beoogt te regelen dat de voornoemde maatregelen sneller in werking kunnen treden zodat schade als gevolg van een ziekte/plaagorganisme bij planten zoveel mogelijk beperkt kan worden. Met een ziekte of plaagorganismen (bacteriën, virussen, schimmels of insecten die de plant aantasten) worden in dit verband bedoeld: bestrijdingsplichtige organismen (EU-quarantaineorganismen) als bedoeld in artikel 4 van de PHR, quarantaineorganismen waarvoor noodmaatregelen gelden als bedoeld in artikel 30 PHR, of organismen als bedoeld in artikel 29 van de PHR (organismen die niet zijn opgenomen in de lijst van EU-quarantaineorganismen maar die mogelijk wel voldoen aan de voorwaarden voor opname in de lijst van EU-quarantaineorganismen).

2. Inhoud van het wetsvoorstel

De noodzaak van dit wetsvoorstel is erin gelegen dat noodmaatregelen tegen plaagorganismen, ook wel fyto-sanitaire maatregelen genoemd, veelal met de nodige spoed van kracht moeten worden om bij een besmetting met een bepaald organisme de risico's ten aanzien van verdere verspreiding zo effectief en snel mogelijk tegen te gaan en direct met de bestrijding te kunnen beginnen. Vanwege de omvangrijke handel in plantaardig materiaal binnen Nederland en met andere landen kan een ziekte zich via dit plantaardige materiaal zeer snel verspreiden. Overal in Europa waar het betreffende organisme vervolgens wordt aangetroffen moeten maatregelen worden getroffen om het organisme uit te roeien. Het gevolg daarvan is dat bedrijven geconfronteerd worden met beperkende maatregelen en financiële schade, bijvoorbeeld als gevolg van vernietiging van producten of handelsbeperkingen. Daarnaast kan het in bepaalde gevallen betekenen dat er maatregelen genomen moeten worden in gebieden rondom die bedrijven. Het gaat dan bijvoorbeeld om vervoersbeperkingen.

De reden om dit nu te regelen houdt mede verband met de zorgen over de toename van het risico op de vestiging en verspreiding van quarantaineorganismen in Nederland. De meeste quarantaineziekten vinden hun oorsprong in warmere gebieden. Door klimaatverandering nemen de vestigingskansen van veel van deze ziekten in Europa en Nederland naar verwachting toe. Ook dreigt verstoring van de balans tussen enerzijds ziekten en plagen en anderzijds hun natuurlijke vijanden (bijv. insecten) door de hogere temperaturen van de afgelopen jaren. Weersextremen hebben daarnaast ook invloed op de resistentie en weerbaarheid van planten. Door klimaatverandering is bijvoorbeeld een snellere populatie-opbouw van de Aziatische boktor *Anoplophora glabripennis* in Nederland mogelijk. *Xylella*,

een ziekte die in Zuid Europa al voor veel schade heeft gezorgd, wordt gezien als één van de meest schadelijke plantenpathogenen wereldwijd die kan voorkomen in meerdere plantensoorten (meer dan 300). De in Nederland aanwezige potentiële vector-insecten die deze ziekte kunnen overdragen, zijn actief in de warmere perioden van het jaar. Deze toegenomen zorgen maken het des te belangrijker om zeer snel op te kunnen treden in het geval dat de aanwezigheid van een ziekte wordt geconstateerd. Vanwege de mogelijk grote gevolgen van een besmetting is het wenselijk dat ministeriële regelingen waarin maatregelen zijn opgenomen om organismen uit te roeien en verspreiding te voorkomen zo spoedig mogelijk kunnen worden vastgesteld en in werking kunnen treden. Hiervoor is het nodig om af te wijken van de algemene regels inzake de inwerkingtreding en het bekendmaken van ministeriële regelingen. Hierin voorziet het voorgestelde artikel 9a van de Plantgezondheidswet.

Een ministeriële regeling treedt in werking na publicatie in de Staatscourant. Dit volgt uit artikel 8 van de Bekendmakingswet, waarin staat dat een algemeen verbindend voorschrift niet in werking treedt voordat het op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt. De voorgeschreven wijze van bekendmaking van een ministeriële regeling is op grond van artikel 5, aanhef en onderdeel a, van de Bekendmakingswet publicatie in de Staatscourant.

Het voorgestelde eerste lid van artikel 9a maakt het mogelijk om bepaalde ministeriële regelingen onmiddellijk na bekendmaking in werking te laten treden wanneer een onverwijlde voorziening noodzakelijk is om te voorkomen dat een plaagorganisme binnendringt, zich vestigt of verspreidt. Dit betekent dat voor inwerkingtreding van de ministeriële regeling dus niet eerst publicatie in de Staatscourant meer vereist is. Door op een andere wijze in de bekendmaking van de ministeriële regeling te voorzien, kan deze sneller in werking treden. Voor publicatie in de Staatscourant geldt namelijk dat publicatie vaak niet mogelijk is op de dag dat de aanwezigheid van een quarantaine-organisme wordt vastgesteld, ook niet als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om een spoedpublicatie aan te vragen. Publicatie in de Staatscourant zal na inwerkingtreding overigens wel alsnog zo snel mogelijk plaatsvinden. Het voorgestelde artikel 9a is in lijn met artikel 8 van de Bekendmakingswet omdat inwerkingtreding plaatsvindt na de in het tweede lid van artikel 9a voorgeschreven wijze van bekendmaking. Een voorwaarde voor toepassing van het eerste lid is dat een onverwijlde voorziening in het belang is van de plantgezondheid. Een belangrijk doel van de Plantgezondheidswet en de PHR is immers de bescherming van de plantgezondheid.

Op grond van het voorgestelde tweede lid van artikel 9a kunnen ministeriële regelingen als bedoeld in het eerste lid op een andere wijze bekend worden gemaakt dan volgend uit artikel 5, aanhef en onderdeel a, van de Bekendmakingswet en direct daarop van kracht worden. Deze regelingen zullen daartoe op de website van de Rijksoverheid gepubliceerd worden. Daarnaast zal er een persbericht worden uitgebracht om aan de regeling algemene bekendheid te geven. Het voorgestelde derde lid maakt het mogelijk dat de bevoegdheid tot het vaststellen van ministeriële regelingen en de bekendmaking daarvan kan worden gemandateerd. Ingevolge artikel 10:3, tweede lid, onderdeel a, van de Algemene wet bestuursrecht is dat slechts mogelijk indien dit bij wettelijk voorschrift is bepaald. Juist bij maatregelen ter preventie en bestrijding van quarantaineorganismen, zoals *Xylella fastidiosa*, kan het nodig zijn onmiddellijk maatregelen te treffen om verdere verspreiding tegen te gaan. Het kan zijn dat de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur niet in de gelegenheid is om met de benodigde spoed de regeling vast te stellen. Daarom wordt voorgesteld dat een door de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur gemandateerde ambtenaar op de desbetreffende situatie toegesneden maatregelen vast kan stellen. Van deze bevoegdheid zal uiteraard met terughoudendheid gebruik worden gemaakt. Alleen als er direct maatregelen moeten worden genomen om te voorkomen dat een plaagorganisme binnendringt, zich vestigt of verspreidt en de minister zelf niet in de gelegenheid is om een regeling vast te stellen op grond waarvan deze maatregelen worden genomen, zal van deze bevoegdheid gebruik worden gemaakt.

Deze bevoegdheid geldt alleen voor de maatregelen die op grond van de artikelen 3, 4 en 6 van de Plantgezondheidswet genomen kunnen worden op grond van een ministeriële regeling. Deze artikelen bieden de grondslag voor maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van een quarantaineorganisme. Dit kunnen maatregelen zijn die op grond van de PHR genomen moeten worden of het kunnen nationale maatregelen zijn. Nationale maatregelen kunnen op grond van artikel 4 van de Plantgezondheidswet worden genomen. Ten aanzien van de te nemen maatregelen kan gedacht worden aan een tijdelijk algeheel vervoersverbod voor alle waardplanten (voor de ziekte vatbare planten) van *een bepaalde ziekte* omdat de ondersoort nog niet bekend is. Pas als deze ondersoort bekend is, kan het vervoersverbod worden beperkt tot de planten waarvoor de maatregelen moeten worden getroffen. Het is van belang dat dergelijke maatregelen ook direct in werking kunnen treden.

Deze voorziening wordt niet van toepassing op ministeriële regelingen die op grond van artikel 5 van de Plantgezondheidswet kunnen worden vastgesteld. Het gaat hier namelijk om een vrijstellingsmogelijkheid van de meldplicht die geldt bij het vermoeden van het aantreffen van een quarantaineorganisme. Deze vrijstelling kan verleend worden indien de bevoegde autoriteiten reeds op de hoogte zijn van het voorkomen van dat organisme in dat specifieke gebied. Het is in dit geval niet noodzakelijk om af te wijken van de gebruikelijke wijze van bekendmaking van regelgeving.

Het vierde lid van artikel 9a regelt dat de bevoegdheid om te bepalen dat een regeling direct na de bekendmaking in werking treedt, op een andere wijze dan door bekendmaking in de Staatscourant, in mandaat kan worden uitgeoefend. Op deze manier kan snel worden gereageerd op de aanwezigheid van een quarantaine-organisme.

Bij dierenziektes kan ook een onverwijld voorziening noodzakelijk zijn. Om onaanvaardbare risico's als gevolg van dierenziektes, zoals het risico op zoönose, zo goed mogelijk tegen te gaan is hier eerder al een regeling voor getroffen in artikel 5.2 van de Wet dieren. Voor plantenziekten geldt ook dat een spoedeisende voorziening nodig kan zijn, zoals hierboven toegelicht. Vanwege deze gelijkenis is ervoor gekozen om de formulering van het voorgestelde artikel 9a aan te laten sluiten bij artikel 5.2 van de Wet dieren.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om enkele foutieve en onvolledige verwijzingen naar de PHR in de artikelen 2, 3 en 24 van de Plantgezondheidswet te corrigeren.

3. Gevolgen voor de uitvoering en regeldruk

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna: NVWA) is op grond van het Besluit aanwijzing toezichthouders Plantgezondheidswet namens de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur belast met het toezicht op de naleving van de Plantgezondheidswet en de PHR. De NVWA kan op grond van deze wet en verordening noodmaatregelen nemen voor de bestrijding van EU-quarantaineorganismen, quarantaineorganismen als bedoeld in artikel 30 van de PHR en organismen als bedoeld in artikel 29 van de PHR. Het kan hier gaan om noodmaatregelen die op grond van een ministeriële regeling genomen kunnen worden, waar dit wetsvoorstel op ziet. Het wetsvoorstel brengt geen verandering in deze bevoegdheid van de NVWA. Wel voorziet de voorgestelde wijziging er in dat een ministeriële regeling, waarin de noodmaatregelen zijn neergelegd, eerder in werking kan treden, waardoor deze maatregelen eerder van toepassing zullen worden. Dit leidt volgens de NVWA niet tot extra uitvoeringslasten. Om deze reden is er geen Uitvoerbaarheids-, handhaafbaarheids- en fraudebestendigheidstoets (UHT-toets) uitgevoerd. Voor zover verspreiding wordt voorkomen, hoeft de NVWA minder (zware) maatregelen te treffen, wat ook minder schade tot gevolg zal hebben. Bij de uitvoering van deze maatregelen is het van belang dat verschillende betrokken overheden zo goed mogelijk met elkaar samenwerken.

De gevolgen voor de regeldruk zijn verwaarloosbaar. De maatregelen die opgelegd kunnen worden bij ministeriële regeling blijven immers dezelfde als voorheen. Deze wijziging creëert daarom geen nieuwe verplichtingen voor bedrijven. De maatregelen kunnen – wanneer dat nodig is – alleen eerder in werking treden. Dit kan de uitvoering van maatregelen voor bedrijven lastiger maken omdat zij minder tijd hebben om zich voor te bereiden op de maatregelen. Deze situatie zal zich echter alleen voordoen bij een uitbraak van een quarantaineorganisme en daarom niet vaak voorkomen. Het beleid en de plantgezondheidsregelgeving is er namelijk volledig op gericht om een uitbraak te voorkomen (via monitoring, importinspecties etc.). Ook zullen de meeste bedrijven in een dergelijk geval reeds zelf zo snel mogelijk in actie komen om de verspreiding van quarantaineorganisme tegen te gaan. Bedrijven zijn hiertoe al verplicht op grond van de Europese regelgeving en hebben er zelf ook belang bij om de verdere verspreiding van de plantenziekten naar afnemers te voorkomen.

De Autoriteit Toetsing Regeldruk (ATR) heeft besloten om geen formeel advies te geven over de gevolgen van dit wetsvoorstel voor de regeldruk. De gevolgen zijn volgens de ATR namelijk niet substantieel.

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen voor de uitvoering of het bedrijfsleven.

4. Consultatie

PM

5. Notificatie

Er is gezien of notificatie van onderhavig wetsvoorstel nodig is op grond van Richtlijn 98/34/EG (richtlijn technische voorschriften) of Richtlijn 2006/123/EG (dienstenrichtlijn). Notificatie is niet nodig omdat de voorschriften in deze regeling geen technische voorschriften zijn als bedoeld in de richtlijn technische voorschriften en het vrij verkeer van diensten niet beperken als bedoeld in de dienstenrichtlijn.

Dit voorstel regelt namelijk dat fytosanitaire maatregelen in bepaalde gevallen direct na bekendmaking in werking kunnen treden. Deze maatregelen volgen al uit de PHR. De overige wijzigingen betreffen technische correcties van een eerdere implementatie van de PHR. Dit is een rechtstreekse, zuivere implementatie.

6. Inwerkingtreding

De inwerkingtreding van deze wet wordt bepaald bij koninklijk besluit. Voor het moment van inwerkingtreding zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij het beleid inzake vaste verandermomenten. Dit betekent dat het voornemen is om het wetsvoorstel op 1 januari of 1 juli nadat het wetsvoorstel is aangenomen in werking te laten treden.

Gegeven te 's-Gravenhage, datum

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur